

А. С. Богінська

Житомирський державний університет імені Івана Франка
Науковий керівник: канд. філол. наук, доцент Соловйова Л. Ф.

Природа терміна як одиниці спеціального найменування

Серед проблем, що постійно перебувають у центрі уваги лінгвістів, є, насамперед, проблеми, пов'язані з найбільш рухомими, динамічними мовними явищами, які відображають поступальний рух та розвиток суспільства. Саме до таких належать дослідження, присвячені вивченню функціонування мови у науковій сфері спілкування, закономірностей становлення та розвитку термінологій, що обслуговують певну галузь людської діяльності.

На сучасному етапі розвитку термінознавства окреслилося два основні підходи у дослідженні термінів – нормативний та

дескриптивний. Представниками нормативного підходу є О. С. Ахманова, В. П. Даниленко, Д. С. Лотте, О. О. Реформатський. Термін розглядається ними як слово (або словосполучення) спеціальної сфери вживання, яке є найменуванням спеціального поняття та вимагає дефініції [4], тобто термін, як особливе слово або словосполучення, за своєю структурою та значенням протиставляється загальноновживаним словам чи словосполученням. Дескриптивний підхід ґрунтується на положенні Г. О. Винокура про те, що "у ролі терміна може виступати будь-яке слово, оскільки ... терміни – це не особливі слова, а лише слова у особливій функції" [1; 3]. При такому підході специфіка терміна полягає у його високій інформативності, високому рівні вмотивованості та узагальнення, у особливому призначенні, функціях, насамперед, функції називання, позначення спеціальних понять, функції знакової систематизації, наукової комунікації, гносеологічній та евристичній функціях.

Відсутність єдиного визначення терміна пояснюється відмінністю підходів до вивчення терміна та термінології. Будь-який термін співвідноситься з термінологією і будь-яка термінологія є інститутом певної соціальної групи [6]. Термінологія розглядається як сукупність термінів, що співвідносяться з певною областю професійної діяльності людини та зв'язані один з одним на понятійному, лексико-семантичному, словотворчому та граматичному рівнях [2].

Беручи до уваги той факт, що предметом нашого дослідження є саме науково-технічна термінологія, зокрема економічна, слід детальніше розглянути поняття науково-технічного терміна. Отже, поняття "науково-технічний термін" можна визначити як номінативну групу (іменник або субстантивне словосполучення), пов'язану з конкретним науково-технічним поняттям, яка належить до певної сукупності текстів і виражає сталий комплекс ознак поняття [5]. І тут слід бачити різницю між загальноновживаною лексикою та науково-технічною, зокрема економічною термінологією. Наприклад, загальноновживаний прикметник "bearish" має значення "ведмежий, грубий". У результаті розвитку семантичного значення він набув значення "понижуючий; той, що знижується" (про ринок цінних паперів) [7]. І, звичайно, науково-технічний термін є ядром, центральною ланкою науково-технічної термінології.

Отже, на сучасному етапі, науково-технічна термінологія у широкому розумінні розглядається як лексична система – складова сучасної літературної мови, що утворена з найменувань членів системи понять науки, техніки та характеризується екстралінгвістично вираженою ієрархічною системою організації [2; 3]. За науково-технічний термін сучасні мовознавці приймають будь-яку повнозначну частину мови або словосполучення, що виражає спеціальне поняття, має точну дефініцію, виконує функції знакової систематизації, наукової комунікації, гносеологічну та евристичну функції, характеризується точністю, стислістю та легкістю творення похідних термінів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Архипов И. К. Словообразовательная валентность производных основ прилагательных: автореф. дис ... канд. филол. наук: 10.02.04 / И. К. Архипов // Ленинградский гос. ун-т. – Л., 1975.
2. Винокур Г. О. О некоторых явлениях словообразования в русской технической терминологии // Труды МН ФПИ. / Г. О. Винокур. – М. – 1939. – т. 5.
3. Володина М. Н. Термин как средство специальной информации. / М. Н. Володина. – М.: Изд-во МГУ, 1996.
4. Даниленко В. П. Русская терминология. Опыт лингвистического описания. / В. П. Даниленко. – М.: Наука, 1997.
5. Іщенко В. Л. Особливості семантичної структури англійських економічних термінологічних словосполучень // В. Л. Іщенко / Філологічні науки. – 2000. – Випуск 4-5.
6. Костенко В. Г. Словотворчі потенції твірних іменних кореневих основ германського походження: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / В. Г. Костенко // Харківський нац. ун-т. – Харків, 2000.
7. Financial management. – Hanover: Dartmouth Printing Company, 2000.